

شگفت‌انگیز لحظه‌ها

(زندگی و عکس‌های سباستیائو سالگادو)

روایت کردنِ یک داستانِ واقعی از طریق مجموعه‌ای عکس. او ماه‌ها ناپدید می‌شد و به زندگی با مردمان، در دلِ موقعیت‌های واقعی می‌پرداخت و در میانه‌ی زیستن، عکاسی می‌کرد. درگیر شدن و غرق شدنِ شدید در مسأله، یکی از شیوه‌های اصلی کار سالگادو است: «شما قبل از این‌که بخواهید این گونه پروژه‌های بلندمدتِ عکاسی را انجام دهید، باید با موضوع درهم‌آمیخته و یکی شوید، چون پروژه قرار است یک بخش بسیار بزرگ از زندگی شما باشد. اگر شما این یکی‌شدگی با موضوع را نداشته باشید، در این کار دوام نخواهید آورد.»^۲

همسر و دو پسر سالگادو. دومین فرزند سالگادو، سندروم دون است.

در همین دوران بود که سالگادو سبک خویش را بنیان گذاشت: عکس‌هایی عمیق و آتشین که مبتنی‌اند بر زیبایی بسیار فرم و ترکیب‌بندی‌های قوی؛ چیزی که به سوژه‌های ستم‌دیده‌ی عکس‌هایش، حسِ شرافت و عزت‌نفس می‌بخشد.

«کارِ من، [روایت کردن] داستان‌هاست؛
نه گرفتنِ تک‌عکس‌ها.»

سباستیائو سالگادو، متولد ۱۹۴۴، برزیل، عکاسی است با رویکردِ مستند اجتماعی که در آثارش، رنج بی‌پناهان و ستم‌دیدگان را به نحوی خیره‌کننده و اثرگذار بیان می‌کند. سباستیائو سالگادو، تنها پسرِ خانواده بود و پدرش می‌خواست که او وکیل شود، اما او رشته‌ی اقتصاد را انتخاب کرد. در ۱۹۶۸ از دانشگاه فارغ‌التحصیل شد و

در وزارت دارایی مشغول به کار شد، اما در همان حال، به جنبش مردمی علیه حکومتِ نظامیان در برزیل پیوست. سالگادو که به عنوان یک فعال سیاسی شناخته می‌شد، در سال ۱۹۶۹ از کشور تبعید شد. او و همسرش به فرانسه رفتند و سالگادو در دانشگاه پاریس به تحصیلاتِ خود ادامه داد و در «سازمان بین‌المللی قهوه»^۱ به عنوان اقتصاددان مشغول به کار شد.

سالگادو و همسرش در جوانی

در ۱۹۷۱ از طرف این سازمان به مأموریتی در رواندا (آفریقا) رفت و در آن‌جا بود که نخستین عکس‌های خود را گرفت و به زودی مصمم‌تر شد که به آموختن این هنر بپردازد. در ۱۹۷۳، او در انتخابی دشوار، کار و شغل خود را رها کرد و به عنوان عکاسِ آزاد مشغول به کار شد. در ابتدا، بیش‌تر در زمینه‌ی خبری، عکاسی می‌کرد و به تدریج به سمتِ عکاسی مستند اجتماعی رفت.

در طول دهه‌های بعدی، سالگادو از موضوعاتِ بسیار متنوعی عکاسی کرد؛ از قحطی در کشور نیجر گرفته تا جنگ داخلی در موزامبیک. در میانه‌ی دهه‌ی ۱۹۸۰، سالگادو تصمیم گرفت که تمام توان خود را صرفِ پروژه‌های بلندمدتی کند برای

کارگران معدن طلای «سرا پلادا»، برزیل، از کتاب «موهبت‌های اطمینان‌ناپذیر»

«عکاسی، [صرفاً] عینی نیست؛ عمیقاً ذهنی نیز هست. عکاسی من، از لحاظ فکری و اخلاقی، درهم‌تنیده است با شخصیتی که من هستم.»

آشکار است. این قدرت، از دو چیز سرچشمه می‌گیرد: زیبایی تصاویر و این‌که سالگادو «نگاه از بالا»^۸ نداشته و این مردمان را کلاسی برای دل‌سوزی و ترحم نمی‌بیند.

سالگادو که در سال‌های ۱۹۹۰، آوارگی و جابجایی انسان‌ها در ۳۵ کشور را ثبت می‌نمود، در سال ۲۰۰۰، عکس‌های خود در این حوزه را در کتاب «مهاجرت‌ها: انسانیت در عبور و تغییر»^۹ جمع آورد.

سالگادو، رسالتی برای خود قائل بود تا زندگی مردمانی از این سیاره که نادیده گرفته شده‌اند را با هم‌دلی و هم‌دردی و نیز با دیدی انتقادی مورد کندوکاو قرار دهد. در تاریخ هنر، او نمونه‌ای برجسته از سنتی هنری است به نام سنت «عکاسی دغدغه‌مندانه»^{۱۰}. در این سنت هنری، عکاسان اهداف انسان‌گرایانه‌ی خود را وارد دنیای عکاسی می‌کنند و از عکس، برای آموزش و تغییر جهان استفاده می‌کنند؛ نه فقط برای ثبت و نمایش جهان. در این سنت هنری، شخص خود را بیش‌تر روزنامه‌نگار [و در مسیر آگاهی‌بخشی] می‌داند، تا عکاس هنری. به همین خاطر، از نظر سالگادو، در تلاش‌ها و تمرین‌های هنری نیز مهم‌ترین چیز، آگاهی است؛ آگاهی از لحظه‌ای که شخص در حال گذراندن آن در جامعه‌ی انسانی است. این چیزی است که او باید با عکس‌هایش به تصویر کشد.

«پیدایش»^{۱۱}، ۲۰۱۳، اثر دیگری از سالگادو است: ارائه‌ی نتایج پژوهشی هشت‌ساله از گوشه‌گوشه‌ی جهان درباره‌ی حیات وحش، چشم‌اندازهای طبیعت و فرهنگ‌های انسانی‌ای که زندگی مدرن و صنعتی به آن‌ها راه نیافته است.

علاوه بر فعالیت‌های هنری، سالگادو و همسرش در ۱۹۹۸، «بنیاد زمین»^{۱۲} را تأسیس کردند؛ پروژه‌ای برای بازگردانی و احیاء بخش‌های تخریب‌شده‌ی جنگل‌های برزیل.

زندگی پرفراز و نشیب هنری و شخصی سالگادو، در مستند درخشان و تماشایی «نمک زمین»^{۱۳}، به کارگردانی «ویم ونڈرس»^{۱۴} روایت شده است.^{۱۵}

«من پیش از این اقتصاددان بوده‌ام و هیچ وقت به مدرسه‌ی عکاسی نرفته‌ام تا عکاسی بیاموزم.»

اولین کتاب عکس-نوشته‌های او، «آمریکاهای دیگر»^۳ نام داشت که زندگی روزمره‌ی روستاییان آمریکای لاتین را تصویر می‌کرد. این کتاب که در سال ۱۹۸۶ چاپ شد، جوایز متعددی را نصیب خود کرد. در همان سال، کتاب «افریقا: انسان در اضطرار»^۴ را نیز به چاپ رساند؛ کتابی درباره‌ی قحطی سال‌های ۱۹۸۴-۱۹۸۵ در آفریقا. سالگادو همراه با گروه کمک‌های بشردوستانه‌ی فرانسه، در مناطقی قحطی‌زده‌ی آفریقا، پانزده ماه زندگی کرد. حاصل هنری این دوران، مستنداتی است تکان‌دهنده و بسیار شفقت‌انگیز از زیبایی و ایستادگی انسان‌ها در کوران عمیق‌ترین و منزجرکننده‌ترین رنج‌ها.

اساساً آثار سالگادو، به نحوی عجیب، در میانه‌ی فقر و استثماری خشن، زیبایی‌ای ناب می‌یابند و آن را تجلی می‌بخشند. این تصاویر، رنج را بیان می‌کنند اما در همان حال، وقاری والا، شجاعت و نیرویی که در انسان‌های دردمند نهفته است را نیز آشکار می‌کنند.

در ۱۹۹۰، شناخته‌شده‌ترین اثر او به چاپ رسید: «یک موهبت اطمینان‌ناپذیر»^۵؛ مجموعه‌ی به‌یادماندنی عکس‌هایی از کارگران غرق در گل و لای در یک معدن طلا در برزیل. سالگادو در ۱۹۹۱، پس از آن که صدام حسین چاه‌های نفت کویت را به آتش کشید، به آنجا سفر کرد و از این حادثه‌ی هول‌انگیز نیز عکاسی کرد.

در ۱۹۹۳، او «کارگران: بررسی باستان‌شناختی عصر صنعت»^۶ را به چاپ رساند و چهره‌ای حماسی از طبقه‌ی کارگر به تصویر کشید. در این مجموعه نیز قدرت عکس‌های سالگادو

تقدیم به آن دست‌ها

یکی از جدیدترین آثار سالگادو، ۲۰۱۵، «عطر رؤیا: سفرهایی به جهان قهوه» نام دارد. این کتاب، ما را دعوت می‌کند تا دو پایه‌ی اصلی تولید قهوه را بنگریم و درک کنیم: طبیعت و مردمانی که شغل‌شان آوردن قهوه به فنجان‌های ماست.

این پروژه، حاصل همکاری سالگادو با یک شرکت قهوه‌ی ایتالیایی است و هدف از آن، توجه به محیط زیست و انسان‌ها بر اساس مهر، زیبایی و عدالت است. سالگادو که خود در کودکی در مزرعه‌ی قهوه کار می‌کرده است، اکنون شرایط سختی که بسیاری از کارگران قهوه با آن

روبرو هستند را به تصویر می‌کشد؛ به عنوان مثال در کتاب توضیح می‌دهد که دستمزد روزانه‌ی کارگران، اغلب بر اساس وزن گونی‌های قهوه‌ای است که آن‌ها جمع‌آوری کرده‌اند.

تصاویر این کتاب، طی حدود ده سال (۲۰۰۲-۲۰۱۴) و از ده کشور مختلف (در آفریقا، آمریکای لاتین و آسیا) تهیه شده است. این عکس‌ها به ما یادآوری می‌کنند که در هر فنجان قهوه، ما در حال چشیدن عمر، تلاش، ازجان‌گذشتگی و استقامت مردان، زنان و کودکانی هستیم که در سفر طولانی قهوه (از رویش تا مصرف)، دست‌هایشان به مراقبت از این دانه مشغول بوده است.

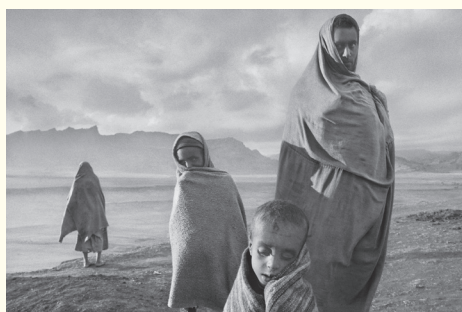
«تک‌تک دانه‌هایی که در فنجان قهوه‌ی ما هستند، زمانی توسط دست‌های یک انسان لمس شده‌اند.

من این کتاب را به آن دست‌ها تقدیم می‌کنم.»

یادداشت سالگادو در آغاز کتاب^{۱۶}

برگرفته از کتاب «آمریکاهای دیگر»

برگرفته از کتاب
«افریقا:
انسان در اضطرار»

کویت، ۱۹۹۱

برگرفته از کتاب «کارگران: بررسی باستان‌شناختی عصر صنعت»

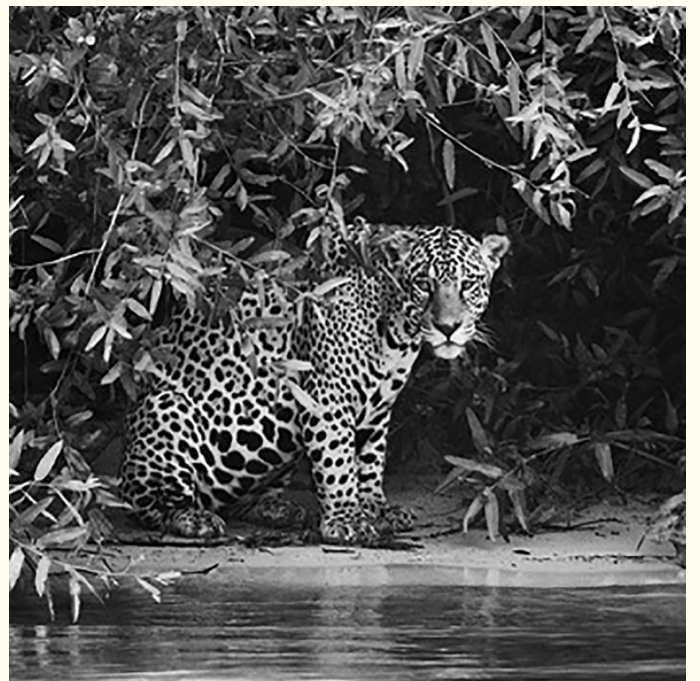

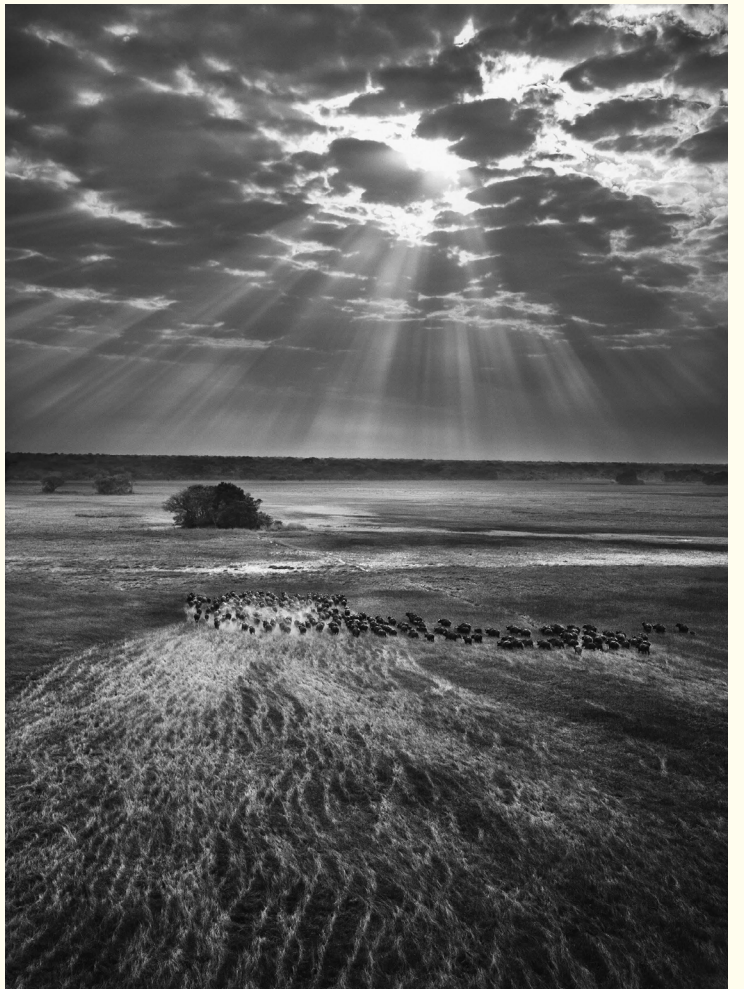
برگرفته
از کتاب
«مهاجرت‌ها:
انسانیت در
عبور و تغییر»

برگرفته از کتاب «پیدایش»

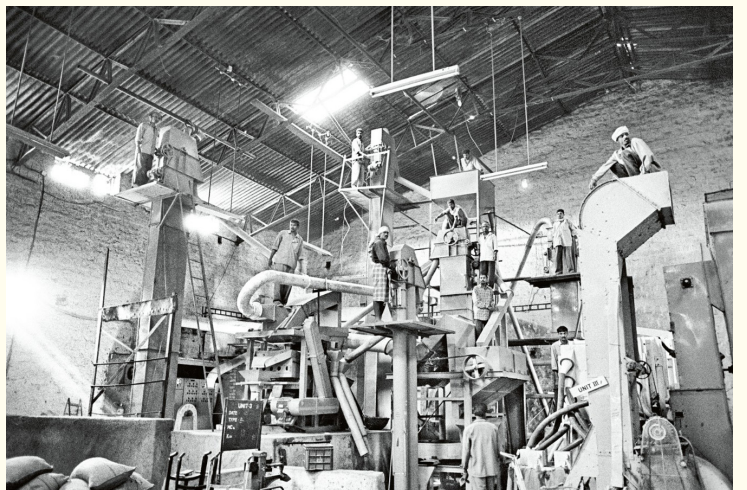

مردمان قبیله‌ی یانومامی می‌گویند این رشته‌کوه‌ها، خانه و جایگاه مهم‌ترین ارواح قوم هستند. این کوه‌ها، سالیان سال، تحت تصرف جویندگان طلا بودند تا این که در سال ۱۹۹۲ آن‌ها از این منطقه اخراج گردیدند. این منطقه‌ی پر از طلا، اکنون دوباره تحت اختیار قبیله‌ی یانومانی قرار گرفته است تا دیگر مورد هجوم و آسیب قرار نگیرد.

برگرفته از کتاب «عطر رؤیا: سفرهایی به جهان قهوه»

- ۱) International Coffee Organization
- ۲) www.sothebys.com, Oct 11, 2018: «Snapshot: Sebastião Salgado's Gold Mine Portfolio» By Irene Gonzalez.
- ۳) Other Americas
- ۴) Sahel: Man in Distress
- ۵) An Uncertain Grace
- ۶) Serra Pelada Gold Mine
- ۷) Workers: An Archaeology of Industrial Age
- ۸) condescend
- ۹) Migrations: Humanity in Transition
- ۱۰) Concerned Photography
- ۱۱) Genesis
- ۱۲) Instituto Terra
- ۱۳) The Salt of The Earth
- ۱۴) Wim Wenders

(۱۵) منبع اصلی متن حاضر، دایره‌المعارف بریتانیکا است:

www.britannica.com/biography/Sebastiao-Salgado

۱۶) www.edition.cnn.com, A look inside the world of coffee, By Benazir Wehelie, November 4, 2015.